[י]כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח [א]החטאת אלו שעירי עבודת כוכבים יכול שאני מרבה אף שעירי הרגלים ושעירי [א] ראשי חדשים תלמוד לומר לו ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט מרבה אני את אלו שמכפרין על עבירת מצוה ידועה ומוציא אני אלו שאין מכפרין על עבירת מצוה ידועה וכפר אף על פי שלא סמך [ב] ונסלח אף על פי שלא נתן שירים ומה ראית לפסול בהזאות ולהכשיר בסמיכה ושירים אמרת פוסל [ג] בהזאות שמעכבות בכל מקום ומכשיר אני בסמיכה ושירים שאין מעכבות בכל מקום

כאשר עשה (לדם) לפר. לאו כאשר עשה קדרים שהרי כבר סירכו ודרשו אלא לפר קדרים: **זה פר כהן משיח.** האמור בפרשה העליונה ולא נכפל לכך חזר והקישן יחד (א) שלימד עיכוב חיסור מתנותיו מזה: **אלו שעירי עבודת כוכבים.** להקישן בדין פר העלם דבר ליטעון הזיה על הפרוכת ועל מזבח הזהב ולישרף חוץ לשלש מחנות לפי שבמקומו [ד] לא נתפרשו הלכותיו בפרשת שלח לך [ב]: **יכול שאני מרבה שעירי הרגלים וראשי חדשים.** להיות פנימים ונשרפין: **ת"ל כן יעשה לו.** לזה ולא לאחר: **מרבה אני שעירי עבודת כוכבים.** לתורת פר העלם דבר: **שמכפרין על עבירת מצוה ידועה.** כמותו ששניהם באין על חטא הידוע [ה] ומוציא אני של רגלים שלא היו [ו] שאין לו שהרי אין דומין לו בכפרתו שאלו באין על טומאת מקדש וקדשיו שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שנטמא ונכנס למקדש ואינו מכיר ולא הודע לו לא טומאתו ולא כניסתו כדאמרינן בשבועות (דף ג.): **וכפר.** וכפר מכל מקום: **אע"פ שלא סמכו.** עליו זקנים: **ונסלח אע"פ שלא נתן שירים.** ליסוד מזבח החיצון דלא תימא הואיל וכתיבא [ז] בה בהדיא כפילא דועשה כאשר עשה נמי עלייהו קאי הילכך מעטינהו קרא: **שמעכבות בכל מקום.** כדמפרש לקמיה (דף מ.) בפרה ובנגעים: סמיכה לא מעכבת בעלמא כדאמרינן בפרק קמא (דף ו.) וסמך ונרצה וכי סמיכה מכפרת וכו': שפיכת שירים לא מעכבא בחטאת החיצונה (ב) לדברי הכל:

כפרה

הימנו והא ליכא למימר דלהכי הדר ואקשינהו להא מילתא דהא קרא כפרה כתיב ביה וכפר עליהם ואימורין לא מעכבי כפרה משמע לפי' דלאו הוה מצינו לאוקומי לעבודת דם לא הוה מוקמינא ליה לכפול בהזאות וקשה לר' שמעון בסמוך קמיבעי [ח] למימר דאיצטריך [ט] כן יעשה למתן ארבע (אפ"ה אלי נמי לכפול בהזאה דועשה לכפול כל מה דאמר בענין אתא) דלא כתב מתן ד' בהעלם דבר ומקרנות דכהן משיח למד ואם כן אימא איצטריך ועשה כאשר עשה למתן [י] ד' וא"כ מנא ליה לכפול בהזאות לכך נראה דועשה [יא] לכפול לכל מה שאמור בענין אתיא וא"ת [יב] א"כ אלי נמי קאי אמתן ד' לכפול בהזאות דועשה לכפול כל מה דאמר בענין אתיא וי"ל [יג] דועשה לא משמע להוסיף בפר העלם שתי מתנות הכתובות בכהן משיח דאין יכול שיהא חסר שום הזאה אלא [יד] הנך שתים דפר העלם היינו אותן שתים דמשיח וקשה דילמא ועשה כאשר עשה אתי לאת כדם וטבילה דלא כתיב בפר העלם וכתיב בפר כהן לפירוש רש"י ולא לכפול בהזאות וי"ל דאת כדם וטבילה אין זה חסרון עבודה אלא תיקון עבודה ולא שייך בהו ועשה כאשר עשה. ברו"ך: [ג] **לפר** זה פר יום הכפורים. לקמן אמר לא נצרכא אלא לאת כדם וטבילה אבל לעכב לא איצטריך דחוקה כתיבא ביה וגם [טו] וכלה וכפר דרשינן מיניה אם כלה כפר ותימה ולמה ליה ועשה לכפול בהזאות תיפוק לי מדאיתקש לפר יום הכפורים [טז] ועוד קשה לרבי יהודה דריש [יז] לקמן וכלה מכפר אם כלה כיפר ואם לא כלה לא כיפר לומר דמתנות יום הכפורים מעכבות תיפוק לי מהיקישא דפר העלם דבר ומיהו נהוא לישנא דאמר בפרק איזהו מקומן (לקמן דף נב.) ופרק הוציאו לו (יומא דף ס.) דלרבי יהודה שירים מעכבים ניחא אבל להאי דאמר משמעות דורשין איכא בינייהו ושירים לא מעכבי לרבי יהודה קשה דלעכב בהזאות לא נריך וכלה מכפר דמפר העלם נפקא ויש לומר דאיצטריך וכלה לשבע הזאות שעל טהרו דליתנהו בפר העלם (תוספות [יח] עד ושעירי ראשי חדשים) ואם תאמר היא גופה ניגף בפר העלם דבר בהיקישא וכ"ת דפר יום הכפורים הוא דאיתקש לפר העלם דבר ולא פר העלם לפר יום הכפורים הא ליתא דהא ילפינן יותרת ושתי הכליות בפר העלם מפר כהן משיח דאתו מייתורא דהאי קרא וכן לר"ש בסמוך ילפינן ארבע מתנות בהעלם מכהן משיח הכי נמי נילף עיכובא בהעלם מפר יום הכפורים הילכך נראה לי ועשה [יט] דאתי לעיכובא ללמד בכהן משיח ושעירי עבודת כוכבים דכתיבי בהאי קרא מייתורא לומר דמתנותיהם מעכבי דקרנות דלאתי מריבויא דהאי קרא לא ילפינן זה מזה אבל לפירוש רש"י דלקמן אינו יכול להיות תירוץ זה דפירש את כדם לא כתב בהעלם כי אם בכהן משיח וילפינן יום הכפורים ממשיח וכיון דקרנות דלאתו מריבויא גמרינן מהדדי אם כן ליפתוק תועשה וניגמר עיכובא מכולהו [כ] מפר יום הכפורים * מיהו פרש"י אין נראה לר"ת כדמפרש לקמן. ברו"ך. ועוד נ"ל דודאי פר העלם לא ילפינן עיכובא מפר יום הכפורים שהרי אותן פרשיות רחוקות זו מזו אבל פר העלם מפר כהן משיח ילפינן שפיר ליותרת ולשתי הכליות למתן ארבע שסמוכות הפרשיות זו אצל זו. ברוך. לפירוש זה ניחא דלהכי לא ילפינן שבע על טהרו מפר יום הכפורים לפי שהפרשיות רחוקות זו מזו אבל להכי מהני לפר דמיותר למידרש [כא] יום הכפורים דילפינן ביה דינין של העלם ולפירוש רש"י [כב] נמי דילפינן פר העלם שפיר מפר כהן משיח [כג] הא דלא ילפינן שבע דעל טהרו ושמונה דעל הפרכת בפר העלם מפר יום הכפורים היינו טעמא כיון דכתיב ביה והזה שבע [כד] על הפרכת וגם ונתן על קרנות אם הוספת לא נתקיים הפסוק ונראה הפסוק שקר אבל ארבע דילפינן בקרנות ממשיח משום דקרנות משמע שפיר טיבא לכל הקרנות אחת דהיינו ארבע ובשעירי עבודת כוכבים דיליף משל העלם ויהבינן [כה] שבע דעל הפרכת מהיקשא וכן שעירי הרגלים אי לאו מיעוטא משום דלא נכתב בהו כלל עבודת דם אלא כתובין סתם וא"כ אין זה סתירת פסוק ובאימורין דכתיב כל חלבו ואנן מוסיפין יותרת ושתי כליות [ד] משום דליכא שום הקטרה בלא יותרת ושתי הכליות. ברו"ך:

ושעירי ראשי חדשים. ואם תאמר והיאך יכול לרבותו והלא חטאת דראש חדש נאכל היא כדכתיב (ויקרא י) דרש דרש משה והנה שורף ויש לומר שעל זה הוא בא לדקדק דנידרוש משה מהכא שיהא בשריפה כפנימים: **וכפר** אע"פ שלא סמך. אע"ג דלא מעכבא בעלמא הוה אמינא דמעכבא הכא כדפי' בקונטרס משום דועשה כאשר עשה עלייהו קאי [כו] ומיהו להקטרת אימורים לא איצטריך [ה] דלא מעכבי בשום מקום לאחר [כז] שהוכשר יחזור ויפסל ולא דמי לסמיכה דהויא קודם עבודת הדם ושיריים נמי עבודת הדם נינהו ומעכבי לכמה תנאי: **ונסלח** אע"פ שלא נתן שירים. וא"ת תיפוק לי מהא דדרשינן בפרק איזהו מקומן (לקמן דף נב.) כפר כהן משיח ואת כל הדם ישפך נתקו הכתוב ועשאו שירי מצוה לומר שירים אין מעכבין וה"נ נדרוש ישפך דפר העלם ויש לומר דהני מילי בפר כהן משיח כדפרישית [כח] לקמן בקונטרס דדריש מדשינה בהילוך לסופו שבכל העבודות של כהן משיח כתיב ולקח והזה ונתן וכאן לא כתיב ושפך את דמו (על) [אלא] יסוד אלא בפתס [כט] ישפך שינה במשמעו לנתקן אבל הכא בפר העלם לא שינה הכתוב דהא כתב נמי יתן להכי איצטריך ונסלח מדאיתקש [ל] פר כהן משיח לפר העלם לא מצי למילף התם דלא מעכבי כיון דשינה עליו הכתוב כדקאמרת התם ק"ו לפר כהן משיח מעתה יכול יעכבנו דמאי דכתב בגופיה הוי כאילו שנה לעכב כיון דאפילו לא הוה כתב אתי מק"ו וקשיא [לא] לי דונסלח בפר העלם למה לי נילף מכהן משיח דשירים לא מעכבי וכי תימא לא ילפינן קולות הא ילפינן בסמוך אמין דלא חיין. ברו"ך:

ומכשיר אני בסמיכה ושירים שאין מעכבין בכל מקום. דלכל הפחות חטאות [לב] החיצונות מודו כולי עלמא דשירים לא מעכבי אבל להזאות [לג] לא אשכחן בשום מקום שלא יעכבו ולפירוש רבינו תם דליכא תנא דאמר שירים החיצונים מעכבי קשה להוא תנא מנא לן לפסול בהזאות ולהכשיר בשירים ושמא לא דריש ונסלח תדע דלמאן דאמר נמי שירים הפנימים מעכבי על כרחין בכל פנימים קאמר מדקאמר מחלוקת בשירים הפנימים אבל בשירים החיצונים כו' ולא קאמר מחלוקת בשירים דיוה"כ אבל בשאר פנימים לא מעכבי:

תורה אור

1. וְעָשָׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְפַר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה לּוֹ וְכִפֶּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם: ויקרא ד, כ

* * *

שיטה מקובצת

החטאת אלו שעירי עבודת כוכבים. פירוש שיהו פנימים ונשרפים דחטאת לא לרבות חטאות אחרים של נזיר שיהו כאלו: יכול שאני מרבה כו'. דכיון שבא לרבות נרבה אף את אלו דנרבה כל חטאות לגמר. ותימה היכי ס"ד לרבות שעירי דראשי חדשים הא כתיב ואת שעיר החטאת דרש דרש משה וגו' מדוע לא אכלתם אלמא שעירי ר"ח נאכלים דבשעיר ר"ח איירי מדהפסיק לו אהרן אם שמעת בקדשי שעה לא שמעת בקדשי דורות, וי"ל דעל זה בא לדקדק הכא שהיה לו למשה לדרוש (מהחטאת) (מהחטאות) שיהו שעירי ר"ח נשרפים ולמה כעס אשר שרפום. ודוחק הוא. ונראה דעיקר קושיא דהכא אשעירי הרגלים הוא, ושעירי ר"ח אגב גררא נקטי. ותימה קשה לרבינו נתנאל דאמאי קשה דהיכי מצינו לרבויי שיהו פנימים הא כתיב גבי מזבח הפנימי וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה כלומר כפרה זו לא תהא אלא אחת בשנה, ואילו שעירי רגלים שיהו פנימים נמצא מזבח הפנימי מכפר כמה פעמים בשנה. דנהי דנמצא הכי איכא פר כהן משיח ופר העלם ושעירי עבודת כוכבים, התם על חטא באים ואינם קבועים אבל שעירי הרגלים קבועים הן. לכך נראה להר"ר נתנאל דהכי יכול שאני מרבה אף שעירי הרגלים ושעירי ר"ח שיהו (מתנותיו) (מתנותיהן) מעכבות ולעולם לא יהו פנימיים ונשרפים אלא על מזבח החיצון ונאכלים. ותימה קשה דא"כ אמאי איצטריך לומר בסמוך מרבה אני את אלו שכן מכפרים על עבירת מצות ידועות כדי ניחא מרבה אני את אלו שכן פנימים ונשרפים כמו פר כהן משיח ופר העלם הפח"כ בשעירי הרגלים ובשעירי ר"ח. ור"ת דעדיפא מיניה קא פריך וגם זה דוחק. לכן נראה דלעולם לענין (שיהיו) [שיהיו] פנימיים ונשרפים בעי לרבוינהו ומ"מ לא קשה אחת בשנה דכתיב גבי מזבח הפנימי דהתם לא בא למעט שאר קרבנות ממזבח הפנימי אלא בא להשמיענו דשעיר הפנימי דיוה"כ כפרה אחת מכפר ואינו מכפר ב' כפרות כדדריש מיניה בפ"ק דשבועות גבי טומאת מקדש וקדשיו. ותדע דאחת בשנה לא בא למעט קרבנות אחרים דהא למ"ד אין מקרבין לקרנות אלא נותן מדם הפר לבדו על הקרנות וכן מדם השעיר לבדו א"כ שתים בשנה הן אלא ע"כ כדפי': ונסלח אע"פ שלא נתן שיריים. תימה היכי דריש מונסלח, הא מבעיא ליה לגופיה. דהכי"נ אמר לעיל גבי חטאות המתות דדריש מתנה אחת מכפר ונסלח מוקי ליה לגופיה. ואומר הר"ר חיים בר שיאור דאפ"ה דונסלח לגופיה ומופנה דרשינן ב' דרשות אע"פ שלא סמך ואע"פ שלא נתן שיריים דכיון דלא מעכבי כפרה תרווייהו מחד קרא נפקא. וכן משמע בסמוך דקאמר פר"ח מילי דכי אסמיכה ושירי הדם כו', והשתא אי לא נפקא כן מחד קרא אלא תרי דרשא א"כ מתן ד' מנלים דלא מעכבי הא ליכא אלא תרי קראי וכיפר ונסלח חד לשיריים וחד לסמיכה, אלא ודאי דמחד קרא ילפינן שפיר תרתי או תלתא דרשות כדפי': יקוד"ה (מעמוד הקודם) ועשה כו' לכן נראה דועשה לכפול לכל מה שאמור בענין אחת. נ"ב. הלכך כי נמי איצטריך לעבודת דם מ"מ משמע ועשה כאשר עשה דקאי נמי אאילו עשיות ועבודות שנאמרו בפר כהן משיח והרי כאילו כתיב בהדיא ועשה בכל עשיות ולהכי קאמר מה ת"ל הכי עיקר העבודות מפורשות בהדיא בפר העלם דבר (מתו' מהר"ם ז"ל). בא"ד וי"ל דועשה לא משמע וכו' היינו אותם שתים דמשיח. נ"ב. הלכך ליכא לאוקומי כן היקשא דועשה כאשר עשה לגבי מתן ד' לאידך, דהאי לישנא דועשה כאשר עשה משמע שעיקר היקישא ללמוד פר העלם מפר כהן משיח ולא ללמוד פר כהן משיח מפר העלם, ואילו לגבי מתן ד' כי היכי דצריך ללמוד פר העלם מפר כהן משיח ה"נ צריך ללמוד פר כהן משיח מפר העלם. אבל לגבי יותרת ושתי כליות שפר העלם למד מפר כהן משיח ואינו מלמד, הוי משמעו שפיר היקישא להכי אי לאו דלהאי קרא כתיב כפרה (ב"ש): בא"ד (בפשוט) וקשה דילמא ועשה כאשר עשה אתי לאת כדם וטבילה כו' לפירוש רש"י. אבל לפי' ר"ת דלקמן ניחא, שפר דאת כדם וטבילה כתיבי בפר העלם כמו בפר כהן משיח (מהר"ם ז"ל):

מסורת הש"ס

א) ת"כ ויקרא חובה פ"ו ה"ו, ב) במדבר טו, ג) שייך לעמ' הקודם, ד) לקמן מא:, ה) לעיל דף ה:

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה זה פר וכו' יחד ללמד עיכוב: (ב) ד"ה שפיכת וכו' לדברי הכל. נ"ב עיין בתוס' בע"א ד"ה הא מני בקושי' מהרי"ט מאורליינש ולקמן בד"ה ומכשיר אני בסמיכה ושירים:

* * *

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לפר וכו' ושיהו פירש"י אין נראה לר"ת. עיין לקמן דף מ ע"ב תוס' ד"ה אלו ואלו:

* * *

מוסף רש"י

שעירי עבודת כוכבים. של צבור, כדכתיב בפרשת שלח לך וכי תשגו וגו' ועבודת כוכבים מדבר (הוריות ח.). ליטול שתולו בע"ז בהוראת ב"ד מביאים פר לעולה ושעיר לחטאת (שבועות יא.).

* * *

שינויי נוסחאות

א] תיבות ושעירי ראשי חדשים ליתא בת"כ. וימוצא קו' התוס' ד"ה ושעירי (מיש עש"ב): ב] ל"ל סמכו (ושמ"ק וכ"ה ברש"י). אך בתוס' כלפנינו: ג] פוסל אני (שיח): ד] שבמקומן וכו' הלכותיהן כל"ל (יעב"ץ): ה] ל"ל ידוע (שיח): ו] ל"ל יהיו (ב"ש): ז] וכתיבן ביה (ב"ש): ח] דקמיבעי (צ"ק): ט] דאיצטריך ועשה כאשר עשה למתן ארבע א"כ מנ"ל לכפול בהזאות, הא לא כתיב מתן ארבע בפר העלם ומקרנות דפר כהן משיח וכו' כל"ל והשאר נמחק (שיח). וגירסת כ"מ וקשה דלר"ש בסמוך לא כתיב מתן ד' בהעלם, ומקרנות דכהן משיח למד, וא"כ אימא וכו'. והשאר נמחק: י] גירסת צ"ק למתן ד' ומנ"ל לכפול בהזאות. וי"ל דמסתברא דועשה לכפול בהזאות אתי. ומצי נמי קאי אמתן ד' לכפול בהזאות, דועשה לכפול כל מה דאמור בענין אתי. אבל [אין] לומר דועשה למתן ד' אתי, דועשה לא משמע להוסיף בפר העלם על ב' המתנות הכתובות וכו' כל"ל וכ"ה בס"י: יא] דועשה משמע (שיח): יב] מתיבת וא"ת עד וי"ל, ליתא בד"ו, והוסיפוהו מגה"י: יג] וי"ל לפרש"י כל"ל (שיח). ועי' באות שלפנ"ו דבד"ו ליתא הקושיא דלעיל. ולכן הגיה הש"מ כן, יעו"ן: יד] ל"ל דדלמא (ב"ש): טו] מתיבת וגם עד בפר נמחק (שיח): טז] בש"מ נוסף דכתיב ביה חוקה: יז] ל"ל דדריש (ב"ש וצ"ק): יח] הש"מ גורס זה לכאן אחר תיבות הא ליתא. וכה"ו ילי"ק גרסי כלפנינו. וביאורו דעד כאן הוא דעת רבותינו הראשונים, ומכאן ואילך תוס' אחרון (ת"ש): יט] דועשה אתי כל"ל (שיח), ותיבת הלכך עד הא דלא ילפינן מוקף שם: כ] בכולהו (צ"ק): כא] למידרש זה פר יוה"כ (שיח): כב] ל"ל ראשון (כ"ה בכל דפוסי וניציה) ועי' לשם זכת: כג] ל"ל מפר יום הכיפורים (כ"ה בכל דפוסי וניציה). יל"ג טה"ק עש"ב, וכו' ת"כ דילפינן פר יוה"כ מפר כהן משיח: כב] שבע פעמים לפני ה' את פני הפרכת וגם ויתן על כו' כל"ל (ב"ש): כג] דיהבינן (ב"ש): כד] ל"ל נמי קאי (שיח): כה] ל"ל דבר לאחר (שיח): כו] ל"ל כדפירש (שיח): כז] ל"ל הדם ותיבת בפתס נמחק (שיח): ל] ומדאיתקש (ב"ש וצ"ק): לא] מכאן עד סק"ד הוא תוספת (ב"ש): לב] ל"ל בחטאות (שיח): לג] ל"ל הזאות (שמ"ק):